

Горбунова Ю. Р.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ЕКОНОМІЧНІ ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ ТА СТІЙКОСТІ БАНКІВ**

На сьогодні залишається актуальним питання щодо забезпечення фінансової стабільності та стійкості комерційних банків. Найбільший вплив на ці показники здійснюють економічні фактори. Так, загальний стан економіки країни завжди відображається на діяльності банківських установ, адже в цілому вони тісно пов'язані між собою: негативні тенденції в економіці неодмінно впливають на банківську систему та навпаки – розвиток кризових явищ у банківській сфері не може не відобразитися на економіці держави.

Дослідженню питань щодо аналізу, оцінки та шляхів забезпечення фінансової стабільності та стійкості банків значну увагу приділяли такі вітчизняні науковці, як В. Я. Вовк, Ю. В. Дмитрик, О. І. Карпова, І. М. Моргун, Н. М. Шелудько, О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк, та багато інших [1-5].

Отже, проаналізуємо деякі економічні чинники, що впливали на стан стабільності та стійкості банків в Україні за останні 5 років (табл. 1).

З 2015 р. темпи приросту номінального валового внутрішнього продукту (ВВП) випереджали темпи збільшення обсягів кредитування. Це означає, що поступово знижується роль кредиту в нарощенні обсягів випущеної продукції та наданих послуг, що є цілком логічним результатом зниження кредитної активності банків.

Так, впродовж досліджуваного періоду частка наданих кредитів у загальних активах банків поступово скорочувалась. Якщо у 2015 р. вона становила 64,3%, то у 2019 р. вона впала до 52,2 %. Таке явище могло відбутися внаслідок фактичного «замороження» видачі банками нових кредитів, реалізації масштабних програм реструктуризації та списання з балансу непрацюючих кредитів, частка яких у сукупних валових кредитах спочатку зросла з 36% у 2015 р. до 57,1% у 2017 р., а потім почала скорочуватися та вже у 2019 р. склала 51,4%.

У 2015-2016 рр. відбувається зменшення частки банківських кредитів, що надані фізичним особам, у загальному обсязі кредитного портфелю з 17,4 до 15,6%. Протилежне явище спостерігається у динаміці кредитів, наданих суб'єктам

Том 6. ВЗАЄМОДІЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ ТА РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ; ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ

господарювання, частка яких у загальному обсязі банківських кредитів зростає з 82,3 до 84,2%. За останні три роки ситуація кардинально змінилася. Обсяг наданих суб'єктам господарювання кредитів почав скорочуватися, а кредитів, що надані фізичним особам, збільшуватися.

Таблиця 1. Динаміка обсягу ВВП, загальних активів та кредитного портфеля банків України у період 2015-2019 рр.

<i>Показники</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
Обсяг ВВП, млн грн	1979458	2383182	2982920	3558706	3974564
Темп приросту ВВП, %	26,3	20,4	25,2	19,3	11,7
Загальні активи, млн грн	1571411	1737272	1839958	1910614	1981594
Темп приросту загальних активів, %	3,3	10,6	5,9	3,8	3,8
Кредити надані, млн грн	1009768	1005923	1042798	1118618	1033539
Темп приросту кредитів наданих, %	0,3	-0,4	3,7	7,3	-7,6
Частка наданих кредитів у загальних активах, %	64,3	57,9	56,7	58,5	52,2
Кредити, що надані суб'єктам господарювання	830632	847092	870302	919054	822020
Частка кредитів, наданих суб'єктам господарювання	82,3	84,2	83,5	82,2	79,5
Кредити, надані фізичним особам	175711	157385	170938	196634	206761
Частка кредитів, наданих фізичним особам, %	17,4	15,6	16,4	17,6	20,0
Обсяги непрацюючих кредитів, млн. грн.	363895	538714	594999	630767	530780
Частка непрацюючих кредитів у загальному обсязі кредитного портфелю, %	36,0	53,6	57,1	56,4	51,4

Побудовано на основі [5-6]

Протягом аналізованого періоду сума кредитів, наданих суб'єктам господарювання, приблизно у 4 рази більше, ніж тих, що надані фізичним особам. Таким чином, основними позичальниками банківських установ є корпоративні клієнти. Водночас кредитування реального сектору залишається досить ризиковим сегментом для вкладення ресурсів, тому що більшість підприємств працюють на застарілому обладнанні та є некредитоспроможними, а це може спричинити втрату доходів, а відтак перешкоджатиме розвитку продуктивних відносин між комерційними банками та суб'єктами реального сектору економіки.

Крім того, слід зазначити, що ефективність управління кредитною діяльністю банків залежить від грамотної системи кредитного менеджменту, що передбачає таку організацію процесу кредитування, де системно враховані всі

фактори, що впливають на кредитний процес у рамках сучасних умов функціонування банківської сфери. Основна мета управління кредитною діяльністю повинна полягати в тому, щоб організувати ефективне розміщення коштів банку в кредити і при цьому забезпечити: оптимальний рівень кредитного ризику, ліквідність, одержання прибутку від позичкових операцій, відповідність діяльності банку потребам економічної політики держави тощо. Досягнення вищезазначеної мети дозволяє забезпечити динамічний розвиток та фінансову стійкість банківської установи.

Список використаних джерел:

1. Вовк В. Я., Дмитрик Ю. В. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризи. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2011. № 2. С. 43.
2. Карпова О. І., Моргун І. М. Концептуальні підходи щодо вдосконалення управління фінансовою стійкістю банку. *Зб. наук. праць Харківського інституту банківської справи університету банківської справи НБУ*. 2011. № 1 (10). С. 13-18.
3. Шелудько Н. М. Методичні підходи до визначення фінансової стійкості комерційного банку. *Вісник НБУ*. 2008. № 3. С. 40–43.
4. Дзюблюк О. В., Михайлюк Р. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія. Т. : ТНЕУ, 2009. 316 с.
5. Національний банк України : Офіційний сайт. URL: <https://beta.bank.gov.ua/about/council> (дата звернення 15.02.2021 р.).
6. Міністерство фінансів України : Офіційний сайт. URL: <https://www.minfin.gov.ua/> (дата звернення 15.02.2021 р.).

Гуртовий Ю. В.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ІПОТЕЧНЕ КРЕДИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ОСІБ
НА ВТОРИННОМУ РИНКУ ЖИТЛОВОЇ НЕРУХОМОСТІ**

Іпотечне кредитування є суттєвим чинником у процесі економічного розвитку країни, оскільки має стимуляційний вплив, а також є важливою складовою у вирішенні соціальних проблем населення, що пов'язані із відсутністю житла чи земельних ділянок. При відсутності коштів для придбання такої нерухомості необхідна мобілізація фінансових ресурсів на іпотечному ринку банками та надання фізичним особам іпотечних кредитів, що забезпечуються нерухомим майном.